

Δελτίο Τύπου

Λουξεμβούργο, 3 Ιουνίου 2021

Η ΕΕ πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της να θέσει υπό έλεγχο την παραπληροφόρηση

Η παραπληροφόρηση συνιστά σοβαρό και εντεινόμενο πρόβλημα που αφορά ολόκληρη την Ένωση. Το 2018, η ΕΕ εξέδωσε σχέδιο δράσης για την καταπολέμησή της. Παρότι κατά τον χρόνο κατάρτισής του εξυπηρετούσε τον σκοπό του, το σχέδιο παρουσιάζει ελλείψεις. Ο δε ρυθμός εφαρμογής του, αν και συνολικά ικανοποιητικός, δεν συγκρίνεται με τον ρυθμό εξέλιξης των αναδυόμενων απειλών. Αυτό είναι το συμπέρασμα ειδικής έκθεσης που δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ). Οι ελεγκτές διαπίστωσαν ότι απαιτείται ενίσχυση του συντονισμού σε ενωσιακό επίπεδο και ότι τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν περισσότερο ενεργό ρόλο, παραδείγματος χάριν στο σύστημα ταχείας ειδοποίησης. Χρειάζεται επίσης να βελτιωθούν η παρακολούθηση και η λογοδοσία των διαδικτυακών πλατφορμών, καθώς και να συμπεριληφθεί η παραπληροφόρηση σε μια συνεκτική ενωσιακή στρατηγική για την παιδεία στα μέσα επικοινωνίας, κάτι που προς το παρόν δεν υπάρχει.

«Κάθε απόπειρα κακόβουλης και σκόπιμης υπονόμησης ή χειραγώγησης της κοινής γνώμης αποτελεί σοβαρή απειλή για την ίδια την ΕΕ. Ταυτόχρονα, μείζονα πρόκληση συνιστά και η καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, καθώς η ΕΕ πρέπει να την επιδιώξει αποτρέποντας παράλληλα την παραβίαση θεμελιωδών αξιών της, όπως η ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης», δήλωσε ο Baudilio Tomé Muguruza, Μέλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και αρμόδιος για την έκθεση. «Το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παραπληροφόρησης, αν και λυσιτελές κατά τον χρόνο κατάρτισής του, παρουσιάζει ελλείψεις. Συνιστούμε να ενισχυθεί η αντίδραση της ΕΕ στην παραπληροφόρηση και να βελτιωθεί ο συντονισμός της.»

Οι ελεγκτές κρίνουν ότι το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παραπληροφόρησης έδωσε το έναυσμα για θετικές εξελίξεις, χωρίς ωστόσο να ανταποκριθεί σε όλες τις προσδοκίες που δημιούργησε. Προέβλεπε λυσιτελή μέτρα, όπως μέτρα για την κατάρριψη μυθευμάτων και τον περιορισμό της προβολής παραπλανητικού περιεχομένου, αλλά από το 2018 δεν έχει επικαιροποιηθεί ή αναθεωρηθεί, παρά το γεγονός ότι οι τακτικές και οι παράγοντες της παραπληροφόρησης, όπως και η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία, εξελίσσονται συνεχώς. Τον Δεκέμβριο του 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης, χωρίς να διευκρινίζει επακριβώς τον τρόπο με τον οποίο αυτό συνδέεται με το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παραπληροφόρησης του 2018. Οι ελεγκτές

Σκοπός του παρόντος δελτίου Τύπου είναι η παρουσίαση των κύριων μηνυμάτων της ειδικής έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το πλήρες κείμενο της έκθεσης διατίθεται στον ιστότοπο eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

προειδοποιούν ότι η επιδίωξη παρόμοιων στόχων στο πλαίσιο διαφορετικών πρωτοβουλιών περιπλέκει τον συντονισμό, αυξάνοντας τον κίνδυνο μη αποδοτικών πρακτικών.

Ακόμη, το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παραπληροφόρησης δεν περιλαμβάνει συνολικές ρυθμίσεις που να διασφαλίζουν τον καλό συντονισμό και την αποτελεσματικότητα της αντίδρασης της ΕΕ, καθώς και την αναλογικότητά της προς το είδος και την κλίμακα της απειλής. Ένα από τα στρατηγικά μέτρα που προέβλεπε το σχέδιο δράσης της ΕΕ ήταν η δημιουργία ενός συστήματος ταχείας ειδοποίησης για τον συντονισμό των αντιδράσεων και των κοινών δράσεων μεταξύ των κρατών μελών, των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και άλλων οργανισμών, όπως το NATO και η Ομάδα των 7. Οι ελεγκτές διαπίστωσαν ότι το σύστημα αυτό διευκόλυε την ανταλλαγή πληροφοριών, αλλά δεν πέτυχε συντονισμό καταλογισμού και αντίδρασης, όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί. Τα κράτη μέλη δεν αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρει.

Οι ελεγκτές εξέτασαν το τμήμα στρατηγικής επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED) και τις τρεις ειδικές ομάδες του (StratCom «East», «Western Balkans» και «South») και διαπίστωσαν ότι έχουν βελτιώσει την ικανότητα της ΕΕ να προβλέπει δραστηριότητες παραπληροφόρησης στις γειτονικές χώρες και να αντιδρά καταλλήλως. Ωστόσο, θεωρούν ότι οι εντολές και οι πόροι αυτών των ειδικών ομάδων θα πρέπει να επανεξεταστούν υπό το πρίσμα των νέων αναδυόμενων απειλών. Η βάση δεδομένων EUvsDisinfo, που αποτελεί το κύριο προϊόν της ειδικής ομάδας «East StratCom», συνέβαλε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη ρωσική παραπληροφόρηση. Εντούτοις, οι ελεγκτές θέτουν ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την ανεξαρτησία και τον απώτερο σκοπό της, καθώς θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι εκφράζει την επίσημη θέση της ΕΕ.

Το σχέδιο δράσης της ΕΕ εστιάζει επίσης στη συστράτευση του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατήρισε κώδικα δεοντολογίας που προβλέπει μια σειρά μέτρων τα οποία μπορούν να ληφθούν σε εθελοντική βάση, με σκοπό τη συνεργασία με τις διαδικτυακές πλατφόρμες. Παραδείγματος χάριν, κατά τα αρχικά στάδια της πανδημίας COVID-19, ο κώδικας δεοντολογίας συνετέλεσε ώστε οι πλατφόρμες να προβάλλουν σε μεγαλύτερο βαθμό πληροφορίες από έγκυρες πηγές. Η προσέγγιση αυτή υπήρξε πρωτοποριακή. Εντούτοις, οι ελεγκτές διαπίστωσαν ότι δεν πέτυχε τον στόχο του να καταστήσει τις διαδικτυακές πλατφόρμες υπόλογες για τις ενέργειές τους και να τις παρακινήσει να αναλάβουν περισσότερο ενεργό ρόλο στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης. Ούτε επιτεύχθηκε, εξάλλου, σύμφωνα με τους ελεγκτές, ο στόχος για αύξηση της ευαισθητοποίησης και βελτίωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας. Υπογραμμίζουν την απουσία στρατηγικής για την παιδεία στα μέσα επικοινωνίας, η οποία να περιλαμβάνει την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης, και τον κατακερματισμό της πολιτικής και των δράσεων για την αύξηση της ικανότητας των πολιτών για πρόσβαση, κατανόηση και αλληλεπίδραση με τα μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας. Διαπιστώνουν, ακόμη, τον κίνδυνο το νεοσυσταθέν Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων να μην επιτύχει τους στόχους του.

Γενικές πληροφορίες

Τα κράτη μέλη είναι κατεξοχήν αρμόδια για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο της ΕΕ που να διέπει την παραπληροφόρηση, πέραν του άρθρου 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σχετικά με την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης και μιας σειράς πολιτικών πρωτοβουλιών.

Η ειδική έκθεση 09/2021, με τίτλο «Παραπληροφόρηση στην ΕΕ: υπό αντιμετώπιση όχι όμως και υπό απόλυτο έλεγχο», είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο του ΕΕΣ (eca.europa.eu) σε 23 γλώσσες της ΕΕ.

Επικοινωνία με τον Τύπο

Γραφείο Τύπου του ΕΕΣ: press@eca.europa.eu

Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - κιν.: (+352) 691 553 547

Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - κιν.: (+352) 691 551 502